

Scholekster

Scholeksters zijn de eigenwijze artistiekelingen onder de boerenlandvogels. Ze worden pas na 3 tot 4 jaar geslachtsrijp en kijken vanuit de soos (een groepje jongelingen) hoe het spel der verleiding gespeeld wordt. De plasdras gebieden zijn de place-to-be voor paarvorming. Deze omgeving lijkt het meest op het waddengebied waar ze eigenlijk thuishoren. Al druk 'piet-piet-pietend' zie je de vogels met de kop gebogen en de schouders breed in een treintje een dansje door het land maken. Hieraan danken ze hun bijnaam: Bonte Piet.

Paar (code: 02)

Van uiterlijke verschillen moet je het niet hebben: mannetjes en vrouwtjes zijn bijna niet van elkaar te onderscheiden. Trekken twee scholeksters samen op, dan is het een paartje.

Territoriaal gedrag (code: 03)

In hun territorium doen ze het treintje vaak dunnetjes over. Je ziet niet alleen paartjes. In geschikt leefgebied lopen er soms drie of vier bij elkaar. Het paar dat gaat broeden zoekt wel een plekje voor zichzelf uit. Dat plekje verdedigen ze luid roepend tegen indringers.

Balts scholekster

Nestindicerend (code: 04)/Nest (code: 05)

Creatief als ze zijn kiezen scholeksters de meest mooie plekken uit voor hun nest en komen om daar vaak jaren achtereen terug te keren. Favoriet zijn rommelige plekken met grind, puin of schelpen. Sommigen zoeken een holle paal, knotboom, dak of broedbalkon op. Zie je van afstand een scholekster met licht holle rug zitten? Of staat er een partner op de uitkijk? Dan heb je een nest te pakken. Loop je op je weg naar het land toevallig langs het nest dan word je opgewacht en aangevallen. Of juist weggelokt van het nest door een vogel die doet alsof zijn vleugel lam is. De vogels zien je al van verre aankomen door de vrij open ligging van het nest en halen alles uit de kast om jou bij hun eieren uit de buurt te houden. Daarom rennen ze van hun nest af om verderop herrie te gaan maken.

Of ze proberen je op het verkeerde been te zetten door op een andere plek te gaan schijn-broeden. Hoeft het nest niet direct beschermd te worden, maar vermoed je wel dat er een nest ligt? Ga niet het land in om te kijken of het een echt legsel is, maar noteer nestindicerend (code: 04).

Voor alle soorten geldt: laat de legfels zoveel mogelijk met rust, tenzij er een bewerking, zoals maaien of bemesten gedaan moet worden.

Alarmerende vogels met jongen (code: 06)

Scholeksters voeren hun kuikens ongeveer totdat ze zelf kunnen vliegen. Dat is ook de reden dat scholeksters op daken kunnen broeden. De kuikens van andere vogelsoorten moeten zelf direct uit het ei op zoek naar voedsel. De scholeksterkuikens hoeven maar te piepen of paps of mams komen aan met een smakelijk hapje. De ouders zijn dan ook behalve in een alerte houding, te herkennen aan constant heen en weer lopen met voer. Na de eerste kleine week lopen de kuikens achter paps en mams aan. Wanneer je in de buurt komt van de jongen reageren de ouders fel en aanvallend of gaan juist ver van je vandaan onrust schoppen. Snel doorlopen en van afstand bewonderen is dan ook een stuk prettiger; zowel voor jou als voor de vogels.

Tureluur

Paar (code: 02)

Tureluur mannen en vrouwen zijn uiterlijk niet uit elkaar te houden. Het gedrag verraadt wel een hoop. De mannen zijn echte casanova's die veel werk maken van het verleidingswerk. Je ziet ze dan ook lang achter de dame van keuze dartelen, fladderen en dansen. Zoals je van casanova mag verwachten is ook de paring een heel ritueel.

Territoriaal gedrag (code: 03)

Met de vleugels omhoog landen ('vlaggen') en het verleiden van het vrouwtje verraden territoriaal gedrag. In de begin van de relatie zijn tureluurs wat stiller en minder opvallend. Later compenseren ze dit wel!

Baltsen

Nestindicerend (code: 04)/Nest (code: 05)

De uitgekozen nestplek ligt in de buurt van andere boerenlandvogels (en ook andersom). Pikkend met hun lange snavel en fel ge-tuut vechten de tureluurs mee als er een predator moet worden verjaagd. Ze gaan ervan uit dat ze in het hoge gras niet te zien zijn en maken zich liever nog nèt iets kleiner dan dat ze gelijk opvliegen.

Alarmerende vogels met jongen (code: 06)

Als de eieren zijn uitgekomen, zijn de tureluurs opeens de luidruchtigsten van het stel. Vanaf uitkijkpunten en paaltjes houden ze druk roepend het gezin in de gaten en geven de kuikens aanwijzingen als ze moeten wegduiken. Zowel goedbedoelende maar versturende weidewachters als predatoren worden zonder pardon weggejaagd. Met jongen is het 'tuut-tuut-tuut' deuntje korter en meer staccato dan bij een nest.

Op paaltje roepend

Boerenland- vogels Infoblad

Herkennen van gedrag

Foto - Renata de Wit

Herkennen van gedrag

Behalve prachtige veren laten boerenlandvogels ook bijzonder gedrag zien waar veel plezier aan te beleven is. Als je goed op het gedrag let, zal het zoeken van nesten ook makkelijker gaan. Door in de periode dat de nesten zijn uitgekomen te kijken naar het gedrag van de oudervogels is te zien of de kuikens uitgroeien tot vliegvlugge kuikens. Want daar gaat het om: kuikens die volwassen worden. Alleen zo blijft de populatie in stand!

Algemeen:

Individu (code: 01):

Dit is een vogel die niet overduidelijk een binding heeft met het gebied en geldt voor alle soorten. Denk hierbij aan vogels die in het vroege voorjaar opvetten bij een plasdras, of een groep kieviten op een gemaaid weiland aan het einde van het seizoen. Ook een enkele vogel die zich in een geschikt leefgebied aan het poetsen is en geen ander gedrag laat zien, mag je noteren als Individu (01). Voor het bepalen van het aantal broedparen in een gebied telt een individu als een half broedpaar mee. Past een vogel prima in het leefgebied in de broedtijd voor de soort? Kies dan een zo hoog mogelijke broedcode.

Paar (code: 02)

Hiervoor geldt ongeveer hetzelfde: de vogels zijn lekker aan het eten maar er gebeurt vrij weinig. Zie je duidelijk man en vrouw of trekken in ze ieder geval samen op? Dan is het een paar.

Territoriaal gedrag (code: 03)

Is er minstens één van de twee alert, aan het baltsen of hun territorium aan het afbakenen? Dan ben je getuige van territoriaal gedrag.

Grutto

Paar (code: 02)

Een grutto man is doorgaans roder en donkerder dan zijn dame. Zij wint het alleen van haar man waar het gaat over formaat en lengte van de snavel. Als ze naast elkaar staan is dit goed te zien. Bij een 'losse' vogel vraagt dit wel wat oefening.

Territoriaal gedrag (code: 03)

Grutto-mannen draaien kuiltjes voor hun dames. Dat doen ze in de beste graspollen die ze tegenkomen. De borst zakt in het gras, en de lange poten worden in een ongemakkelijke hoek gevouwen. Vaker en opvallender zijn de baltsvluchten. Soms scheren ze in groepjes door de polder, soms alleen wiekend omhoog en met een noodgang naar beneden. Bij het landen gaan de vleugels recht omhoog en zie je die witte onderkant. Dit noemen we "vlaggen". Het geluid dat de grutto maakt lijkt op zijn eigen naam 'grutt-o, grutt-o, grutto'.

Camilla over de grutto

Territoriaal gedrag (code: 03)

Territoriaal gedrag laat zien dat een vogel zijn of haar plekje heeft ingenomen in het leefgebied. De meest herkenbare zijn; de baltsvlucht en het oudhollands kuiltje draaien. De baltsvlucht wordt klapwiekend en met veel wentelingen uitgevoerd. De brede vleugels zijn dan goed te zien. Samen met de afwisseling tussen de witte en zwarte delen maakt dit de kievit makkelijk te onderscheiden van de andere weidevogels. Voor het afbakenen van hun territorium zie je kievit mannen met veel bombarie en wiekslagen grensgevechten aangaan met andere mannen.

Met de roestbruine kont pontificaal omhoog tijdens het 'kuiltje draaien', maken de heren meerdere nestkuiltjes om zo de dames te verleiden en de beste plek voor de eieren te kiezen. Daarom vind je meer nestplekken vind dan legsels.

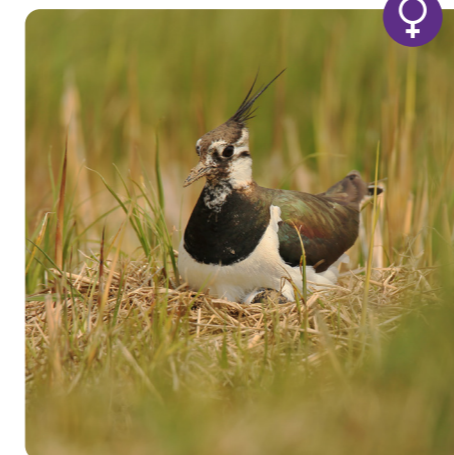
Kuiltje draaien

Kievit

Paar (code: 02)

In geschikt broedgebied zijn man en vrouw kievit te herkennen aan de kuif en de stropdas. De kuif van de man is een stuk langer dan die van de vrouw. Bij de dames is het zwart en wit op de stropdas en op de wangen minder strak begrensd en loopt meer/vlekkerig in elkaar over.

Nestindicerend (code: 04)/Nest (code: 05)

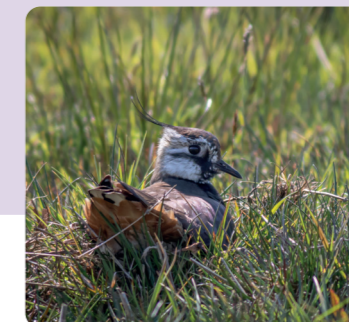
Grutto's kiezen hun nestplek zo dat ze goed verstopt zitten in dichte graspollen. In het vroege voorjaar zijn de pullen soms nog wel te zien in het kortere gras. De kans is groter dat je de vogel zo onopvallend mogelijk naar het nest ziet gaan waarna hij of zij ineens wegduikt. Ook van het nest gaan doen ze liefst zo stil mogelijk. Als de vogels al echt zitten te broeden, vliegen ze pas op het allerlaatste moment op. Zo kan je je rot schrikken als er opeens stil een vogel voor je neus opvliegt. Om te zorgen dat je hun nest niet vindt roepen en alarmeren ze pas als ze er een eindje vandaan zijn.

Alarmerende vogels met jongen (code: 06)

Grutto-ouders zijn waakzame ouders. Voor de lekkerste hapjes worden de kuikens tussen paps en mams in meegenomen naar de beste plekjes. De ouders zie je rechtop en waaks in het weiland of op een paaltje of verhoging staan. Zo hebben ze beter zicht op de omgeving en hun kuikens. Bij onraad klinkt er een schelle, korte roep naar de kuikens of de andere ouder. Kortere en scheller dan bij territoriaal gedrag. Als het rustig is kan je de kuikens door het hoge gras zien lopen. De meeste kans om de kuikens van afstand te bewonderen is door goed te kijken naar een open plek, zoals een greppeltje of een slootkantje.

Nestindicerend (code: 04)/Nest (code: 05)

Nesten op bouwland met weinig plantengroei maakt dat het herkennen van een vogel op het nest nog wel te overzien is. Een broedende vogel zit met een licht holle rug op de eieren en er wordt regelmatig alert opgekeken. De man loopt in de buurt te eten of staat op wacht om het vrouwtje te waarschuwen bij onraad. Zie je een vogel in broedhouding dan kies je voor broedcode 05. Als je wel denkt dat er een nest is maar nog een beetje twijfelt of de exacte locatie niet weet, dan kies je voor nestindicerend gedrag. Ging de vogel al zigzaggend terug naar het nest of zag je haar sluipend van het nest door de greppel lopen om verderop luid te gaan roepen? Dan weet toch bijna zeker dat er een nest moet zijn en kies je voor Nestindicerend (04). Wist je dat mannenkieviten vaak meerdere vrouwtjes hebben waar ze nesten bij maken?

Alarmerende vogels met jongen (code: 06)

Kievitgezinnen, oudervogel(s) en hun jongen, zijn het makkelijkst te zien langs greppeltjes en plasdrassen. Vaak zijn ze op zoek naar voedsel en door het korte gras zijn de volwassenen wel zichtbaar. Is het je opgevallen hoe onwijs mooi de schutkleur van een kievitpul is op de zwarte grond? Om het overzicht te houden lopen de oudervogels met opgeheven kop door het land met de kuikens tussen hen in. Dreigt er gevaar dan roepen de ouders met een schel, jammerend geluid. Zonder de jongen te hoeven zien kun je aan dit geluid ouders of gezinnen herkennen.

Het broedseizoen gefilmd.

Vanaf 3:30 met kuikens

Meer weten

Wil je meer weten over de collectieven, weidevogelgroepen of het beschermen van boerenlandvogels in Zuid-Holland? Kijk dan op: www.zelfdoeninz.nl/boerenlandvogels of neem contact op met De Groene Motor tel.: 010 272 22 22 / info@degroenemotorzh.nl